

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 3/00

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2000 zloženom z predsedu senátu Jána Klučku a členov senátu Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval prijatý podnet [REDACTED], [REDACTED], vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Humennom v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 9 C 782/95 a takto

r o z h o d o l :

Okresný súd v Humennom v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 782/95 p o r u š i l právo [REDACTED] na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 prvej vete Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky v Košiciach (ďalej len „ústavný súd“) bol doručený 26. októbra 1999 podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) podnet [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“), spresnený podaním 19. novembra 1999 na začatie konania vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v konaní vedenom na Okresnom súde v Humennom pod sp. zn. 9 C 782/95. Navrhovateľ v podnete uviedol, že 11. júla 1995 sa obrátil žalobným návrhom na Okresný súd v Humennom (ďalej len „okresný súd“), ktorým navrhoval určiť, že jeho odvolanie z funkcie vedúceho oddelenia podnikateľskej činnosti a obchodu podľa rozhodnutia MESTO HUMENNÉ - Primátor č. j. 438/94 - PM zo dňa 22. decembra 1994 je neplatné, ďalej, že výpoveď z pracovného pomeru daná mu rozhodnutím MESTO HUMENNÉ - Primátor č. j. 101/95 – Prim. zo dňa 6. februára 1995 je neplatná, a navrhol okresnému súdu zaviazať žalovaného zaplatiť mu náhradu ušlej mzdy.

Okresný súd 18. augusta 1995 rozhodol svojím uznesením, že konanie o neplatnosť výpovede z pracovného pomeru sa zastavuje a konanie o ostatných nárokoch sa vylučuje na samostatné konanie. Navrhovateľ sa 5. októbra 1995 odvolal proti rozhodnutiu o zastavení konania o neplatnosť výpovede. Krajský súd v *Košiciach* 28. novembra 1995 zrušil uznesenie okresného súdu v jeho napadnutej časti a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd rozsudkom 9 C 782/95-54 z 15. marca 1996 vyhovel časti žaloby týkajúcej sa neplatnosti odvolania z funkcie a neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a konanie o náhradu ušlej mzdy vylúčil na samostatné konanie. Mesto Humenné sa proti tomuto rozsudku 8. mája 1996 odvolalo. O odvolaní rozhodol 25. júna 1997 Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“), ktorý zrušil rozsudok okresného súdu v jeho napadnutej vyhovujúcej časti vrátane výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd vytýčil 19. januára 1998 prvé pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito, rovnako boli odročené pojednávania zo 16. 3. 1998 (na 16. 4. 1998), z 22. júna 1998 (na 26. 6. 1998) a 26. júna 1998 (na 29. 6. 1998). V tomto čase sa navrhovateľ 11. februára 1998 a aj 11. júna 1998 sťažoval na prieťahy v konaní na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré odstúpilo vybavenie sťažností predsedovi okresného súdu. Okresný súd vo veci samej rozhodol 29. júna 1998 tak, že žalobu zamietol rozsudkom 9 C 782/95-106. Proti tomuto rozhodnutiu sa navrhovateľ 18. augusta 1998 odvolal. Krajský súd 17. decembra 1998 o odvolaní rozhodol rozsudkom 4 Co 480/98-121 tak, že rozsudok okresného súdu 9 C 782/95-106 zmenil v časti týkajúcej sa výpovede tak,

že výpoveď z pracovného pomeru daná žalovaným žalobcovi dňa 6. februára 1995 pod č. 101/95 - Prim. je neplatná, časť citovaného rozsudku vo výroku, ktorým bol zamietnutý návrh na určenie neplatnosti odvolania, potvrdil a časť výroku napadnutého rozsudku o trovách konania zrušil (má sa o ňom rozhodnúť v konečnom rozsudku). Rozsudok nadobudol právoplatnosť 25. marca 1999.

Mesto Humenné 22. apríla 1999 podalo dovolanie o neplatnosť výpovede s príslušenstvom. Okresný súd 14. júna 1999 predložil spis na Najvyšší súd Slovenskej republiky.

II.

Podnet navrhovateľa vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 prvej vete ústavy postupom Okresného súdu v Humennom v konaní vedenom na tomto súde pod sp. zn. 9 C 782/95 prijal ústavný súd 5. januára 2000 na konanie uznesením I. ÚS 3/00.

Ústavný súd po prijatí podnetu listom z 5. januára 2000 požiadal [REDAKOVANÉ] o predloženie dokladu o svojom zastupovaní v konaní pred ústavným súdom v súlade s § 22 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a o oznámenie, či trvá na ústnom pojednávaní.

Ústavný súd listom z 5. januára 2000 zaslal prijatý podnet a jeho doplnok okresnému súdu na vyjadrenie a tiež ho požiadal o oznámenie, či trvá na ústnom pojednávaní.

Okresný súd sa k prijatému podnetu vyjadril listom z 18. januára 2000. Svoju nečinnosť po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku krajského súdu odôvodnil tým, že vzhľadom na to, že mesto Humenné podalo proti tomuto rozsudku dovolanie, odstúpil celý spisový materiál Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, čo bolo navrhovateľovi oznámené; zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

Navrhovateľ listom z 3. februára 2000 predložil ďalšie doklady, doplnil dôkazový materiál a predložil splnomocnenie na svoje zastupovanie pred ústavným súdom JUDr. Vierou Dobrovoľskou z Advokátskej kancelárie, Michalovce, Masarykova 51, a JUDr. Štefanom Blážom, komerčným právnikom, Humenné, Fučíkove sady 914/9, ktorý sa však zastupovania navrhovateľa pred ústavným súdom neskôr vzdal. Navrhovateľ v tomto svojom podaní uviedol, že na ústnom pojednávaní netrvá, ak bude v konaní pred ústavným súdom úspešný. Preto ho ústavný súd vyzval 24. mája 2000, aby sa jednoznačne a bez akýchkoľvek podmienok vyjadril ku konaniu ústneho pojednávania. Na základe odpovede z 5. júna 2000 navrhovateľ na ústnom pojednávaní netrvá.

Ústavný súd ďalej listom zo 17. februára 2000 požiadal predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o predloženie spisu, ktorý bol po preštudovaní vrátený okresnému súdu.

Ďalším listom z 21. marca 2000 ústavný súd požiadal okresný súd o informáciu týkajúcu sa konania o nároku na náhradu ušlej mzdy, ktorá bola vylúčená na samostatné konanie. Okresný súd oznámil 28. marca 2000, že nárok na náhradu ušlej mzdy bol síce vylúčený na samostatné konanie, ale samostatný spis vytvorený nebol.

Listom zo 6. apríla 2000 bol navrhovateľ vyzvaný na aktualizáciu informácií o nariadení ústneho pojednávania vo veci náhrady ušlej mzdy okresným súdom a na predloženie dvoch zápisníc z pojednávania na okresnom súde. Navrhovateľ na výzvu reagoval 25. apríla 2000. Z odpovede vyplynulo, že vo veci nároku na náhradu ušlej mzdy sa zatiaľ nepojednávalo.

Ústavný súd požiadal listom z 20. apríla 2000 Najvyšší súd Slovenskej republiky o poskytnutie informácie o stave dovolacieho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa svojej odpovede z 15. mája 2000 zatiaľ o dovolaní nerozhodol.

III.

Uplatnenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov smeruje k odstráneniu stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa súdnej alebo inej právnej ochrany (I. ÚS 47/96). Stav neistoty ohľadne trvania pracovného pomeru zároveň ovplyvňuje zabezpečenie životných potrieb účastníka konania a jeho rodiny (II. ÚS 52/99).

Konanie bez zbytočných prieťahov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95).

Pri rozhodovaní, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a teda k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy, sa berú do úvahy najmä tri základné kritériá: zložitosť veci, správanie sa účastníka konania a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Uplatňujúc tieto kritériá ústavný súd mal súčasne na zreteli aj povahu veci. V posudzovanom konaní sa navrhovateľ domáha rozhodnutia o neplatnom rozviazaní pracovného pomeru a o nároku na náhradu mzdy. Vzhľadom na charakter predmetu súdneho konania a možné sociálne dôsledky rozhodnutia je namieste požiadavka mimoriadnej starostlivosti všeobecného súdu, ktorého podstata spočíva v odstraňovaní všetkých prekážok v konaní tak, aby sa vo veci rozhodlo v súlade s § 1 a § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

1. Predmetom konania na okresnom súde bol i pracovnoprávny spor týkajúci sa neplatnosti odvolania z funkcie, neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a uplatnenie náhrady ušlej mzdy. Úlohou súdu bolo zistiť, či odvolanie z funkcie sa realizovalo v súlade s pracovnoprávnymi predpismi, či bol daný zákonný dôvod výpovede na strane navrhovateľa, a v súvislosti s rozhodnutím o týchto otázkach sa malo rozhodnúť o náhrade ušlej mzdy. So zreteľom na platný právny stav, bohatú judikatúru a konštantnú prax súdov v takýchto sporoch nemožno vec hodnotiť ako skutkovo a právne zložitú.

2. Správanie sa účastníka konania, t. j. navrhovateľa, možno hodnotiť ako aktívne a súčinnosťné.

3. Postup súdu je tretím hodnotiacim kritériom, na základe ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Po vylúčení kritéria zložitosti veci a správania účastníkov konania ako dôvodov na spôsobenie prietáhov v konaní ústavný súd skúmal, či postup okresného súdu v konaní vedenom pod č. k. 9 C 782/95 nesie znaky zbytočných prietáhov v konaní.

O postupe súdu vo veci, v ktorej sa namieta porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd zistil:

Spis vedený pod sp. zn. 9 C 782/95 sa vrátil – po skončení odvolacieho konania na krajskom súde – na okresný súd 11. marca 1999. Rozsudok vo veci samej (neplatnosť rozviazania pracovného pomeru výpoveďou) nadobudol právoplatnosť 25. marca 1999.

Od tohto dátumu až doposiaľ okresný súd vo veci nielenže nenariadil, ako to uviedol vo svojom vyjadrení, žiadne pojednávanie, ale nevykonal ani žiaden procesný úkon smerujúci k príprave prejednávania a rozhodnutia o nároku na náhradu ušlej mzdy bez toho, že by takýto jeho postup vylučovala zákonná prekážka konania.

Okresný súd odôvodnil nečinnosť vo veci náhrady mzdy tým, že mesto Humenné ako účastník konania podalo proti medzitémnému rozsudku, ktorým sa právoplatne rozhodlo o neplatnosti rozviazania pracovného pomeru výpoveďou, dovolanie a po príprave dovolacieho konania bol spis 9 C 782/95 predložený dovolaciemu súdu – Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Výsledok dovolacieho konania môže mať podľa názoru okresného súdu vplyv na konanie o náhrade mzdy.

Podľa vyjadrenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 15. mája 2000 o dovolaní sa zatiaľ nerozhodlo.

Z tohto skutkového stavu vyplynulo, že okresný súd vo veci náhrady mzdy nekonal a nerozhodol od 26. marca 1999 doteraz kvôli dovolaciemu konaniu, ktoré začalo po podaní dovolania žalovaným - mestom Humenné. Iný dôvod okresný súd neuviedol.

Dovolacie konanie však podľa názoru ústavného súdu nie je zákonnou prekážkou postupu konania. Prekážky postupu konania sú taxatívne vymedzené v § 107 až 111 OSP. Tieto ustanovenia neobsahujú právnu normu, ktorá by umožňovala, aby všeobecný súd nekonal a nerozhodoval vo veci len z dôvodu, že v súvisiacom spore je začaté dovolacie konanie. Takýmto ustanovením nie je ani § 109 ods. 2 písm. c) OSP, pretože dovolacie konanie začína na základe mimoriadneho opravného prostriedku, ktorý nemožno subsumovať pod citovanú normu OSP.

Okrem toho ústavný súd zastáva názor, že okresný súd odhliadnuc od toho, že do predloženia spisu dovolaciemu súdu mal spis k dispozícii viac ako tri mesiace od 26. marca 1999 a mohol takto konať v zmysle

- a) uznesenia, ktorým podľa § 112 OSP nárok na náhradu mzdy vylúčil na samostatné konania a ktoré nebolo zrušené, resp. zmenené,
- b) Spravovacieho poriadku pre okresné súdy a krajské súdy (vyhláška č. 66/1992 Zb. v znení neskorších predpisov),
- c) návodu na vedenie registrových pomôcok a založiť osobitný spis, v ktorom by sa konalo a rozhodovalo o nároku na náhradu mzdy. Takýmto úkonom okresného súdu nebránila žiadna zákonná prekážka a takou prekážkou nie je ani dovolacie konanie.

Nečinnosť okresného súdu nemôže ospravedlniť ani to, že prípadné zrušenie rozsudkov, ktorými bola vyslovená neplatnosť rozviazania pracovného pomeru výpoveďou, by mohlo mať vplyv na výsledok sporu o náhradu mzdy. Ústavný súd nepovažuje takúto úvahu za zodpovedajúcu stavu veci, pretože na jej dôvodnosť

chýba zákonné ustanovenie v OSP, ktoré by takýto názor a postup považovalo za prekážku postupu konania, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2000

